

2. Про затвердження Положення про Державну міграційну службу України: постанова КМУ від 20.08.2014 р. № 360. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/360-2014-%D0%BF#Text>.
3. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 № 3671-VI. Дата оновлення: 03.03.2016.
4. Показники діяльності ДМС за 1 півріччя 2020. URL : <https://dmsu.gov.ua/assets/files/statistic/year/2020.pdf>.
5. Показники діяльності ДМС за 1 півріччя 2019 р. URL : https://dmsu.gov.ua/assets/files/statistic/year/2019_6.pdf.
6. Полицейская операция “Мигрант” противоречит Нацстратегии по правам человека–эксперт URL:https://zmina.info/ru/news-ru/policejska_operacija_migrant_superechit_nacstrategiji_z_prav_ljudini_jekspertka/.
7. Словник з міграційного права / уклад.: д.ю.н., проф. Наливайко Л. Р., Полешко Е. П. Дніпро: ДДУВС, 2020. 192 с.
8. Під Київською мечеттю затримували мусульман – Чубаров URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2020/01/31/7239053/>.
9. Рефат Чубаров: ті, що прийшли до мечеті з облавою — то були рідні брати Російських ФСБшників URL:<https://islam.in.ua/ua/novyny-u-krayini/refat-chubarov-ti-shcho-pryyshly-do-mecheti-z-oblavoyu-buly-ridni-braty-rosiyskyh>.
10. Денісова засудила рейд Держміграційної служби біля мечеті в Києві: URL: <https://gordonua.com/ukr/news/society/-denisova-zasudila-rejd-derzhmigratsijnoi-sluzhbi-bilja-mecheti-v-kijevi-1485461.html>.
11. У Києві виявлено порушників міграційного законодавства. URL : https://mvs.gov.ua/ua/news/27833_U_Kivi_viyavleno_porushnikov_migracijnogo_zakonodavstva.htm.
12. Чубаров обурений діями міграційної служби біля мечеті у Києві. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-kyiv/2867130-cubarov-oburenij-diami-migracijnoi-sluzhbi-bilja-mecheti-u-kievi.html>.
13. Серова І. Теоретико-концептуальні проблеми міжнародно-правового визначення нелегальної міграції та механізмів протидії даному явищу / І. Серова // Юридичний журнал № 3 – 2006 URL:<http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2>.

Вікторія Сенько,
викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР ПРОЯВУ КОНСТИТУЦІЙНИХ ЦІННОСТЕЙ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ

Венеціанська комісія Ради Європи майже 30 років спрямовує свою роботу на захист європейських правових цінностей, які ґрунтуються на забезпеченні верховенства права, зміцнення конституційної демократії, повазі прав і основних свобод людини й громадянина. Десятки країн з інших конти-

ментів також приєдналися до цих зусиль та вносять істотний внесок у подолання всіляких громадських деформацій і зміцнення правової держави у своїх країнах.

На теоретико-концептуальному рівні є величезні успіхи по формуванню глибоко обґрунтованих і загальноприйнятих стандартів правової й конституційної культури. Основне питання полягає в тому, наскільки правова культура зумовлює характер і мотиваційні прояви політичної культури, політичних інститутів суспільства і чи є вона необхідною частиною сучасного парламентаризму.

Дане питання досить актуальне і потребує всебічного обговорення.

Безліч бід, соціальних потрясінь, що спіткали людство в багатьох країнах, на мій погляд, в основному обумовлені дефіцитом конституціоналізму, розривом, що виник між аксіологією конституції, основоположними принципами та нормами основного закону країни й реальним життям.

Функціональні та інституційні рішення, що гарантують стабільний і динамічний розвиток соціального суспільства не тільки в реальному житті, але і на конституційному рівні, не відповідають новим викликам часу. Про це свідчать не тільки результати оцінки індексу верховенства права в більш ніж 100 країнах світу, але і припливи та відливи в формуванні Європейського Союзу, міжнародна нестабільна обстановка, зверх політизація процесу конституційного розвитку, особливо в країнах континентального правопорядку.

Наукові підходи до розв'язання проблем суперечливі, і розробка єдиної доктрини далека від задовільного рівня. Переломним можна вважати прийняття 106-м пленарним засіданням Венеціанської комісії Доповідь про контрольний список верховенства права, який, однак, для втілення в життя повинен пройти серйозний та довгий шлях.

На рівні різних гілок влади вельми різні уявлення про поняття «конституціоналізм», «конституційна культура», «конституційна діагностика», «конституційний моніторинг» і про більшість інших понять вихідного значення, про їх взаємозв'язки та взаємозумовленість, в результаті цього, поки що не знайдені дієві та загальноприйнятні рішення для розкриття, оцінки та подолання кожного порушення конституційного балансу в країні. А це найнебезпечніша хвороба суспільної практики в сучасному світі.

Системні розв'язання правових проблем часто є результатом дій, продиктованих політичною доцільністю, що призводить до подальшого ускладнення хвороб, що наздоганяють суспільний організм, коли вже неминучі «хірургічні втручання».

З точки зору гарантування самодостатності конституції, поки що не знайдені рівноцінні вирішення питань реалізації потенціалу безпосередньої демократії та гарантування конституційної ролі громадянського суспільства, впровадження дієвих інститутів конституційної відповідальності й моніторингу конституціоналізму, забезпечення динамічного балансу гілок влади, перетворення верховенства права в наріжний камінь суспільної поведінки та

ряду інших питань.

Для розв'язання питання «що робити?» вважаю за доцільне використувати такі основні підходи.

1. Незважаючи на безліч визначення поняття «конституція», вважаю за необхідне висунути первинною наступну тезу: конституція – це суспільна злагода навколо основоположних принципів, цінностей та правил буття. Вона в першу чергу є основним законом громадянського суспільства і повинна мати рівноцінні та дієві механізми захисту, а також втілення їх в життя. Конституція як основний закон цивілізованого співжиття є гарантією і засобом забезпечення стабільного і динамічного розвитку.

А це можливо тільки в тому випадку, коли через конституцію верховенство права стає основою: а) соціальної поведінки особистості, б) політичної поведінки політичних інститутів держави, в) суспільної поведінки влади. Цей процес, в свою чергу, повинен бути об'єктом, що діє безперервно та системно, відповідно конституційному моніторингу [1, с. 5-16]. Саме цим шляхом можливо зміцнити імунну систему суспільного життя.

2. Ініційований міжнародним співтовариством новий порядок стабільного розвитку ніколи не втілиться в життя, якщо в міжнародних та внутрішньодержавних відносинах не буде забезпечено необхідний і достатній рівень конституційної культури, що базується на принципах конституціоналізації соціального життя, справедливості та верховенства прав. Реалізація односторонньо прийнятих Генеральною Асамблеєю ООН у вересні 2015 року у період до 2030 року 17 цілей та 169 завдань стабільного розвитку, спрямована на створення саме такого світу, в якому найважливішими передумовами розвитку стануть, зокрема, демократія, верховенство права, розумне правління. Зобов'язанням держав світу вважається «сприяння розвитку верховенства права на національному та міжнародному рівнях та забезпечення всім рівного доступу до правосуддя». А це вимагає рівноцінного рівня конституційної культури.

Саме конституціоналізм має виступати як загальний правовий принцип характеристики соціальної поведінки суспільства та його гілок влади. Тому завдання полягає не в простому застосуванні конституції, а в формуванні такої соціальної системи, в якій конституція реалізується кожною клітиною цієї системи як умова її існування.

3. Існування конституціоналізму має перш за все аксіологічний характер та пов'язаний з реалією конституційної культури. Конституціоналізм – не стільки свідчення письмовій конституції, скільки прояв конституційної культури, осмислене існування конституційного ладу та його істотних елементів в реальному житті. Конституціоналізм, як і право – це об'єктивне свідчення ступеня цивілізованого співжиття соціального суспільства, гарантія стабільного і динамічного розвитку даного товариства [2, с. 29].

Отже, конституціоналізм – характеристика сутності взаємоузгодженого існування соціального суспільства, свідоцтво зрілості політичних інститутів

й суспільних відносин, рівня правового регламентування на основі принципу верховенства права.

Конституціоналізм – вища мета цивілізованого співжиття, до якого суспільство має постійно прагнути, щоб забезпечити стабільний, ефективний та безпечний розвиток.

Через це конституціоналізація суспільного життя має стати визначальним критерієм оцінки діяльності як глави держави, так і законодавчої, виконавчої та судової гілок влади.

1. Арутюнян Г. Конституціоналізм як фундаментальний принцип права в правовій державі // Конституційне правосуддя. 2012. № 1. С. 5-16;

2. Бондар Н. Концепція судового конституціоналізму: методологія дослідження в світлі практики конституційного правосуддя. Конституційне правосуддя. 2012. № 1. С. 29.

Юлія Ус,
викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СТАДІЇ НОТАРІАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Розгляд питання про місце нотаріату в системі юстиції і про його природу приводить до висновку про те, що нотаріальна діяльність є процесуальною за своїм характером.

Змістом цієї діяльності є сукупність взаємних прав та обов'язків суб'єктів процесу – нотаріальних органів і осіб, які звертаються за вчиненням нотаріальних дій. Об'єднані нотаріальними правовідносинами, ці суб'єкти здійснюють процесуальні дії, спрямовані на досягнення відповідної мети.

Метою нотаріального процесу є надання суспільним відносинам визначеної законом форми, яка має забезпечити захист і охорону прав та інтересів фізичних і юридичних осіб [1].

Вчинення нотаріальних дій виконує чітко встановлене коло осіб. Їх конкретний склад і обсяг компетенції встановлені законодавством (статті 1,3, 34—38, 40 ЗУ "Про нотаріат"). Природа нотаріального процесу характеризується суворо передбаченою компетентністю вчинення функцій і вимогами встановлення чітко визначеного певного ступеня професіоналізму в діяльності всіх посадових осіб як суб'єктів - організаторів процесу [2].

До компетенції нотаріальних органів належать різні за складністю провадження. Для того, щоб позбавитись можливих помилок, необхідно визначити, до яких стадій потрібно віднести окремі нотаріальні дії, які потім складуть нотаріальне провадження або окремий його етап [3].